

Prof. Kazimierz B. Suwalski
Kierownik Kliniki

Klinika Kardiochirurgii I Katedry Kardiologii

Z początkiem trzeciego tysiąclecia Akademia Medyczna w Warszawie pozostawała jedyną uczelnią medyczną w Polsce niedysponującą ośrodkiem kardiochirurgii dla dorosłych. Potrzeba utworzenia takiego ośrodka narastała w świadomości lekarzy praktyków, którym jego bark utrudniał pełne rozwinięcie możliwości terapeutycznych. Z trudną sytuacją spotykali się też nauczyciele akademicki, gdyż kardiochirurgia pozostawała dla warszawskich studentów medycyny dziedziną nieznaną, a prowadzenie projektów naukowych z zakresu chirurgii serca i wielkich naczyń nie mogło odbywać się w macierzystym ośrodku akademickim.

Dlatego też na początku 2001 r. JM Rektor Akademii Medycznej w Warszawie – prof. dr hab. n. med. Janusz Piekarczyk – wraz z Dyrekcją Samodzielnego Publicznego Centralnego Szpitala Klinicznego Akademii Medycznej w Warszawie oraz prof. dr. hab. n. med. Kazimierzem B. Suwalskim – konsultantem ds. kardiochirurgii SP CSK, podjęli decyzję o powołaniu w nim Oddziału Kardiochirurgii.

Samodzielny Publiczny Centralny Szpital Kliniczny AM przy ul. Banacha w Warszawie jest jednym z największych w Polsce zespołów klinik chirurgicznych i internistycznych. Dlatego uzasadnionym krokiem w rozwoju szpitala byłoby zapewnienie wszystkim leczonym kompleksowej i szybkiej opieki również w zakresie kardiochirurgii. Oddział o takim profilu miał powstać przy I Katedrze i Klinice Kardiologii Akademii Medycznej w Warszawie, kierowanej przez prof. dr. hab. n. med. Grzegorza Opolskiego, wykorzystując dynamicznie rozwijające się zaplecze nowoczesnej kardiologii.

Decyzja ta miała szczególne znaczenie nie tylko dla samej stolicy, ale również dla całego regionu mazowieckiego, bowiem – w opinii konsultanta krajowego ds. kardiologii - co rok wzrasta liczba mieszkańców Mazowsza, którzy muszą być operowani ze względu na choroby układu krążenia. Tymczasem dostępność takiego leczenia wciąż nie była wystarczająca. Jednak w przyszłości okaże się, że do Akademii Medycznej w Warszawie na leczenie kardiologiczne kierowani będą pacjenci z całej Polski.

Dzięki dużemu wysiłkowi Władz Uczelni i Dyrekcji Szpitala oraz determinacji współinicjatorów Kliniczny Oddział Kardiologii został otwarty 21 września 2001 r. – zaledwie w osiem miesięcy od rozpoczęcia realizacji projektu. Kierownikiem Oddziału został prof. dr hab. n. med. Kazimierz B. Suwalski, który pełnił funkcję konsultanta ds. kardiologii dla województwa mazowieckiego, a w SP CSK funkcję konsultanta ds. kardiologii i był jednym z inicjatorów utworzenia oddziału.

Pomimo że sam Oddział ma dość krótką historię, jego twórcy i pracownicy czują się spadkobiercami tradycji szkoły prof. Waława Sitkowskiego. Działalność Oddziału jest tym samym naturalną kontynuacją prac prowadzonych w II Klinice Kardiologii Instytutu Kardiologii w Warszawie, kierowanej do emerytury przez prof. Sitkowskiego, a następnie, od roku 1994 przez jego ucznia – doc. Kazimierza B. Suwalskiego.

Od początku Kliniczny Oddział Kardiologii rozbudowywał swoją działalność leczniczą, naukową oraz dydaktyczną, wynikiem czego było przekształcenie go 1 lipca 2005 r. w Klinikę Kardiologii. Jej Kierownikiem został **prof. dr hab. n. med. Kazimierz B. Suwalski**.

Profesor Kazimierz B. Suwalski (ryc. 1) urodził się 24 lipca 1942 r. W roku 1968 ukończył Wydział Lekarski Akademii Medycznej w Warszawie, uzyskując dyplom lekarza. W 1971 r. rozpoczął pracę na Oddziale Chirurgicznym Szpitala Wolskiego w Warszawie pod kierunkiem doc. Waława Sitkowskiego. I stopień specjalizacji w zakresie chirurgii ogólnej uzyskał w 1974 r., a II stopień w roku 1979. W grudniu 1980 r. wraz z zespołem prof. Waława Sitkowskiego rozpoczął pracę w II Klinice Kardiologii Instytutu Kardiologii, który właśnie utworzono. W styczniu 1984 r. Rada Naukowa Instytutu Kardiologii na podstawie pracy – *Operacyjne leczenie ciężkich powikłań infekcyjnych dotyczących implantowanych elektrod i rozruszników serca* – nadała mu tytuł doktora nauk medycznych. Była to pierwsza obrona pracy doktorskiej w Instytucie Kardiologii. Nieco później otrzymał stanowisko adiunkta Kliniki. W 1988 r. uzyskał tytuł specjalisty kardiologa. W 1993 r. Rada Naukowa Instytutu Kardiologii na podstawie pracy *Poprawa wyników leczenia tachyarytmii nadkomorowych dzięki doborowi odpowiednich technik operacyjnych (dyssekcji chirurgicznej, furgulacji, krioablacji, ablacji prądem wysokiej częstotliwości – radiofrekwencji)* nadała prof. K. B. Suwalskiemu tytuł doktora habilitowanego

Ryc. 1. Prof. Kazimierz B. Suwalski
Kierownik Kliniki
od 2006 r.-nadal

nauk medycznych. W tym samym roku został Zastępcą Kierownika II Kliniki Kardiologii, a w 1994 r. Kierownikiem II Kliniki Kardiologii, którą prowadził do lipca 2000 r. W 1998 r. European Board of Thoracic and Cardiovascular Surgeons przyznał mu tytuł Europejskiego Specjalisty Kardiologii. 14 grudnia 1999 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał mu tytuł naukowy profesora nauk medycznych.

W lipcu 2000 r. został powołany przez Rektora Akademii Medycznej w Warszawie i Dyrektora SP CSK na stanowisko Pełnomocnika ds. Kardiologii w celu zorganizowania Oddziału Kardiologii. W październiku 2001 r. otwarto Kliniczny Oddział Kardiologii Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Kardiologii Akademii Medycznej w Warszawie, którego Kierownikiem został prof. K. B. Suwalski, a od lipca 2005 r. Kliniczny Oddział Kardiologii otrzymał rangę Kliniki Kardiologii I Katedry Kardiologii Akademii Medycznej pod kierownictwem profesora.

Od kwietnia 2003 r. prof. Suwalski jest Zastępcą Dyrektora ds. Medycznych w Samodzielnym Publicznym Centralnym Szpitalu Klinicznym Akademii Medycznej w Warszawie.

W latach 1996-1998 był Sekretarzem Sekcji Kardiologii PTK, a następnie Przewodniczącym Sekcji Kardiologii PTK – od 1998 r. do 2000 r. oraz konsultantem w dziedzinie kardiologii dla województwa mazowieckiego.

Jest uczniem wybitnego kardiologa – prof. Wacława Sitkowskiego.

■ **Profesor K. B. Suwalski jest twórcą bądź współtwórcą prac pionierskich w Polsce**

1. Wszczepienia pierwszego w Polsce stymulatora antyarytmicznego – rok 1982.
2. Uczestniczył w pracach zespołu dokonującego przeszczepu serca u psów pod kierunkiem doc. Z. Religi, Instytut Kardiologii i PAN.
3. Należał do zespołu pracującego nad sztucznym sercem IBIB PAN – prof. M. Stopczyk, dr J. Jaworski.
4. Prowadził prace doświadczalne na zwierzętach z zastosowaniem własnej konstrukcji conduitu do zespolenia koniuszkowo-aortalnego – Pracownia Doświadczalna IK i PAN.
5. Przeprowadzał szereg eksperymentów na zwierzętach – mapping nasierdziejowy – IBIB PAN.
6. Eksperymenty na zwierzętach w Instytucie Bakulewa w Moskwie – chirurgiczne leczenie zaburzeń rytmu serca.
7. Prace doświadczalne z zastosowaniem niskich (-180 stopni C) temperatur i energii elektrycznej do niszczenia obszarów arytmogennych w sercu – Zakład Fizjologii AM.
8. Ostre eksperymenty z pobieraniem wycinka mięśnia sercowego dla badań histopatologicznych po zastosowaniu technik krio- i furgulacji – Zakład Fizjologii i Histologii Akademii Medycznej.
9. Prowadził badania nad miejscowym zniszczeniem tkanki przez jej szybkie zamrożenie – Kriomedyczne Centrum Naukowo-Produkcyjne Warszawa.

■ Wyżej wymienione doświadczenia zastosowano do leczenia operacyjnego, i tak wykonano

1. Po raz pierwszy w Polsce jednoczesne leczenie operacyjne choroby wieńcowej z zespołem WPW przez wykonanie pomostów aortalno-wieńcowych oraz zniszczenie dodatkowej drogi przewodzenia.
2. Po raz pierwszy w Polsce operację jednoczesnego zniszczenia pęczka Kenta i ogniska ektopii komorowej.
3. Po raz pierwszy w Polsce operację tętniaka lewej komory z jednoczesnym zniszczeniem arytmogennej strefy za pomocą krioablacji.
4. Po raz pierwszy w Polsce rozpoczęto leczenie operacyjne zaburzeń rytmu u dzieci.
5. Jako jedyna Klinika w Polsce wykonuje operacje zaburzeń rytmu serca, m.in. zespołu WPW, operacje migotania przedsionków metodą labiryntu i korytarzowania (*Maze Corridorizing Procedure*), operacje komorowych zaburzeń rytmu serca z zastosowaniem mappingu śródoperacyjnego.
6. Pierwsza w Polsce operacja z zastosowaniem głębokiej hipotermii przy operacyjnym leczeniu raka nerki z przerzutami do serca.
7. Pierwsza w Polsce i w Europie, a szósta na świecie, operacja z wykorzystaniem głębokiej hipotermii do operacyjnego leczenia dużych tętniaków mózgu.

Obecnie w skład zespołu Kliniki Kardiologii (ryc. 2) wchodzi chirurgzy (F. Majstrak, P. Suwalski, R. Wilimski, G. Suwalski, J. Kuriata, Z. Popiel, M. Śledź), anestezjologzy (A. Kurowski, H. Gaca, M. Lipiec, I. Krysińska, M. Franczyk, J. Łagoźna, K. Mazur), a także interniści (E. Welk, J. Smolarska-Świtaj, A. Praska-Ogińska, M. Starczewska).

Działalność kliniczna

Projektując nowy ośrodek kardiologiczny, postawiono sobie za cel stworzenie jednostki o światowym standardzie, wykorzystującej nowoczesne rozwiązania architektoniczne, technologiczne oraz informatyczne, odpowiadające w pełni standardom Unii Europejskiej. Najwyższe wymagania postawiono sprzętowi diagnostycznemu i terapeutycznemu.

Klinikę Kardiologii Akademii Medycznej w Warszawie wyposażono w samodzielny blok operacyjny z szeregiem pomieszczeń zabezpieczenia logistycznego.

Od początku z myślą o najtrudniejszych przypadkach salę operacyjną wyposażono w najlepszej jakości urządzenia wspomagające pracę układu krążenia. Stół operacyjny, którego położenie można regulować we wszystkich kierunkach, pozwala chirurgowi na optymalną pracę na kolejnych etapach operacji, a zamontowanie specjalnych ekranów niepochlaniających promieni rentgenowskich zapewnia możliwość wykonania śródoperacyjnej angiografii. Zastosowanie wysokospecjalistycznych urządzeń pozwalających na chirurgiczne leczenie zaburzeń rytmu serca wielu pacjentom dało szansę dostępu do unikalnego wówczas w Polsce i na świecie leczenia arytmii. Podczas operacji można dokonać oceny pracy serca również dzięki wy-

sokiej generacji aparatom echokardiograficznym. Lampy operacyjne wyposażone w kamery telewizyjne i system światłowodów mogą przekazywać obraz pola operacyjnego do innych sal – co jest krokiem ku praktycznej realizacji idei telemedycyny oraz szkolenia na odległość.

Blok operacyjny kardiologii połączono z Oddziałem Intensywnej Terapii Kardiologicznej, który dysponuje 15 stanowiskami. Oddział ten wyposażono w najnowszej generacji respiratory współpracujące z informatyczną siecią Oddziału. Umożliwia ona obserwację parametrów każdego chorego z dowolnie wybranego panelu sterowania znajdującego się przy każdym monitorze Oddziału, również na sali operacyjnej. Oddział Intensywnej Terapii Kardiologicznej wyposażony jest także we własną salę zabiegową, z której korzystają pacjenci wymagający długotrwałego mechanicznego leczenia wspomagającego serce. Na sali tej wykonywane są też drobne zabiegi diagnostyczno-terapeutyczne, takie jak bronchofiberoskopia czy drenaż klatki piersiowej.

Od początku działalności Ośrodek oferował pełen zakres świadczeń w zakresie kardiologii. Najliczniejszą grupę operowanych stanowią pacjenci z chorobą wieńcową. Wykonywane są również operacje wad zastawkowych serca, chorób aorty i wielkich naczyń, wad wrodzonych serca. Szczególne miejsce w działalności Kliniki Kardiologii zajmuje chirurgiczne leczenie zaburzeń rytmu serca. Specjalnością zespołu jest przeprowadzanie zabiegów leczenia migotania przedsionków z zastosowaniem różnych źródeł energii. Są to zabiegi unikalne w skali całego kraju, podobnie jak wykonane na Oddziale pierwsze w Polsce operacje chirurgicznego leczenia migotania przedsionków z użyciem niskich temperatur (-180 stopni C), przeprowadzone z wykorzystaniem urządzenia własnej konstrukcji (dr n. med. Piotr Suwalski). Kierownik Kliniki Kardiologii jest pionierem tej dziedziny kardiologii oraz twórcą polskiej szkoły chirurgicznego leczenia zaburzeń rytmu serca. Pod jego przewodnictwem doskonalone są tutaj najnowsze techniki przeprowadzania tych zabiegów – również pierwsze w Polsce i rzadkie na świecie strategie małoinwazyjne polegające na epikardialnej izolacji żył płucnych bez zastosowania krążenia zewnątrzustrojowego. Każdy chory z migotaniem przedsionków, towarzyszącym innej jednostce chorobowej będącej wskazaniem do operacji kardiologicznej, ma wykonywany zabieg ablacji. Zależnie od konieczności zatrzymania serca (wady zastawkowe) lub operacji na bijącym sercu (OPCAB), u chorego wykonuje się odpowiednią procedurę chirurgicznego leczenia migotania przedsionków.

Do najważniejszych wydarzeń z historii Kliniki należy zaliczyć wykonanie 20 listopada 2003 r. pierwszego w warszawskiej Akademii Medycznej przeszczepienia serca.

Rok 2006 był szczególnie dla postępu i wprowadzania nowych metod leczenia. Udało się bowiem zgromadzić środki na wyposażenie bloku operacyjnego Kliniki Kardiologii w najwyższej klasy sprzęt do wykonywania operacji endoskopowych. Wiosną 2006 r. dr Piotr Suwalski przeprowadził pierwszą małoinwazyjną operację endoskopowej ablacji migotania przedsionków. Zabiegi te są dużą rzadkością zarówno w perspektywie krajowej, jak i światowej. W kilka miesięcy później w Klinice Kardiologii dr P. Suwalski przeprowadził pierwszą małoinwazyjną operację naprawczą zastawki mitralnej z małego dostępu chirurgicznego, z wykorzystaniem technik endoskopowych. Od tej chwili Ośrodek wszedł do wąskiego światowego grona klinik chirurgii serca oferujących pacjentom tego typu małoinwazyjne operacje.

Jednocześnie trwający w latach 2001-2006 program minimalizacji inwazyjności operacji chirurgicznej rewaskularyzacji serca doprowadził do całkowitego przejścia Kliniki Kardiologii na wykonywanie zabiegów pomostowania tętnic wieńcowych na bijącym sercu bez zastosowania krążenia pozaustrojowego. Obecnie ponad 97% operacji na tętnicach wieńcowych jest wykonywanych tą mniej inwazyjną metodą, co jest jednym z lepszych europejskich wyników.

Działalność naukowa

Równocześnie z początkiem działalności leczniczej w Klinice rozpoczęto organizację działalności naukowo-badawczej. Kontynuując prace nad doskonaleniem metod chirurgicznego leczenia zaburzeń rytmu serca, dziedziną tą stała się statutowym celem prac. Ruszył prospektywny rejestr operacji chirurgicznego leczenia migotania przedsionków, którego baza danych jest jedną z największych tego typu w Europie. Opublikowanie i ogłoszenie na arenie światowej oraz krajowej kilkudziesięciu prac naukowych z dziedziny chirurgii antyarytmicznej doprowadziło do uznania Kliniki Kardiologii AM w Warszawie za ośrodek referencyjny. Kształcą się tutaj kardiologowie z całej Europy. Nowa aparatura chirurgiczna w pierwszej kolejności oceniana jest właśnie w Warszawie. W 2003 r. P. Suwalski i współpracownicy opublikowali na łamach pisma *Folia Cardiologica* dwie kazuistyczne prace na temat pierwszych w Polsce zabiegów chirurgicznego leczenia migotania przedsionków technikami epikardialnymi z zastosowaniem nowych źródeł energii – bipolarnej elektrody *radiofrequency* oraz krioterminii własnej konstrukcji. Działalność badawcza w tej dziedzinie zaowocowała nagrodzoną przez JM Rektora Akademii Medycznej pracą doktorską dr. Piotra Suwalskiego.

Szczególnym wydarzeniem była publikacja doświadczeń w dziedzinie chirurgii antyarytmicznej w prestiżowym periodyku amerykańskim – *The Annals of Thoracic Surgery* (Piotr Suwalski, Grzegorz Suwalski, Nicolas Doll i wsp., *Epicardial beating heart »off-pump« ablation of atrial fibrillation in non-mitral valve patients using new irrigated bipolar radiofrequency technology, Ann. Thorac. Surg. 2006; 82:1876-9*).

W Klinice Kardiologii badania naukowe prowadzą nie tylko kardiologowie, ale również kardiologowie. Zogniskowane zainteresowanie problemem rokowania u pacjentów po nagłym zatrzymaniu krążenia w przebiegu ostrego ze-

społu wieńcowego stało się przyczyną obrony kolejnej pracy doktorskiej (dr n. med. Andrzej Kurowski).

Innym ważnym tematem podejmowanym od początku przez zespół Kliniki była kwestia optymalizacji leczenia w farmakologicznej prewencji wtórnej choroby wieńcowej u pacjentów po zabiegu pomostowania tętnic wieńcowych. W tej dziedzinie w pierwszych latach działalności Kliniki pojawiły się prace:

1. G. Suwalski, K. J. Filipiak, P. Suwalski i wsp., *Kontrola hipercholesterolemii u pacjentów po zabiegu pomostowania tętnic wieńcowych w obserwacji odległej*, „Kardiologia Polska”, 2002;
2. G. Suwalski, K. J. Filipiak, K. B. Suwalski, G. Opolski, *Rewaskularyzacja chirurgiczna a odczyn zapalny*, [w:] „Ostre zespoły wieńcowe”, red. G. Opolski, K. J. Filipiak, L. Poloński, Urban and Partner, Wrocław, 2002;
3. G. Suwalski, A. Pietrasik, K. J. Filipiak i wsp., *Ocena jakości życia u chorych poddanych zabiegowi rewaskularyzacji*, „Polski Przegląd Kardiologiczny”, 2003;
4. P. Suwalski, G. Suwalski, K. J. Filipiak i wsp., *Jakość życia chorych poddanych operacji pomostowania tętnic wieńcowych – porównanie wizualnej skali oceny jakości życia z kliniczną oceną wydolności wieńcowej i krążeniowej (CCS, NYHA) przed i po operacji*, „Polski Przegląd Kardiologiczny”, 2003.

Ocena prewencji wtórnej choroby wieńcowej u chorych na cukrzycę po operacji pomostowania tętnic wieńcowych stała się tematem rozprawy doktorskiej dr. n. med. Franciszka Majstraka.

Przez kilka lat Klinika Kardiologii brała udział w międzynarodowych prospektywnych badaniach klinicznych. Ich tematyka dotyczyła okołooperacyjnej farmakoterapii, ale przede wszystkim chirurgicznego leczenia migotania przedsionków (projekty ERA i PARMA). W latach 2003-2005, a następnie 2006-2008 Klinika była i jest Ośrodkiem koordynującym realizację ogólnopolskich wielośrodkowych programów naukowych nad chirurgią migotania przedsionków. Działalność ta prowadzona jest w ramach Narodowego Projektu POLKARD.

Ze względu na rosnący potencjał naukowy Kliniki pod koniec 2006 r. utworzono w niej Pracownię Diagnostyki i Analiz Chirurgicznej Terapii Chorób Serca. W jej skład weszły Sekretariat Naukowy, Pracownia Holterowska oraz Laboratorium Kardiologiczne. Koordynację prac prowadzi dr n. med. Grzegorz Suwalski. Do głównych zadań zespołu Pracowni należą: realizacja projektów naukowych, koordynacja projektów wielośrodkowych, prowadzenie obowiązków dydaktycznych Kliniki, organizacja kursów szkoleniowych, układanie kalendarium naukowo-dydaktycznego Kliniki, monitorowanie doniesień naukowych (*Journal Watch*), monitorowanie konferencji naukowych.

Wśród nowych projektów badawczych rozpoczęto pracę nad zaawansowaną oceną dynamiki zmian w układzie krzepnięcia, ze szczególnym uwzględnieniem aktywacji płytek krwi u pacjentów poddanych operacji pomostowania tętnic wieńcowych (dr G. Suwalski). Nowe badania obejmują także określenie szczegółowych wskazań do chirurgicznej plastyki w niedokrwiennej niedomykalności zastawki mitralnej (dr P. Suwalski).

Klinika Kardiologii I Katedry i Kliniki Kardiologii AM współorganizuje konferencje i sesje naukowe. Szczególne miejsce zajmuje wieloletnia współpraca z I Kli-

niką Kardiologii AM w Warszawie podczas rokrocznie organizowanej konferencji – Warszawskie Dni Farmakoterapii Kardiologicznej. Bliska zespołowi jest również trwająca szereg lat współpraca z Włocławskim Towarzystwem Naukowym nad coroczną organizacją kardiochirurgicznej sesji podczas Ogólnopolskiej Konferencji Kardiologicznej.

Wielkim wydarzeniem naukowym dla Kliniki Kardiochirurgii, a także dla całej Akademii Medycznej w Warszawie, ma być po raz pierwszy organizowana przez Klinikę i Uczelnię międzynarodowa konferencja dotycząca postępów w chirurgicznym leczeniu migotania przedsionków – New Europe, New Perspectives for Atrial Fibrillation Therapy. Jest to wydarzenie jednoczące wszystkich zajmujących się tą tematyką kardiologów i kardiochirurgów z całego świata. Podczas dwudniowych obrad przeprowadzane będą również transmisje z sal operacyjnych Kliniki Kardiochirurgii.

Działalność dydaktyczna

Powstanie Kliniki Kardiochirurgii na warszawskiej Akademii Medycznej dało możliwość zapoznawania studentów Uczelni z dziedziną kardiochirurgii. Honorem dla zespołu Kliniki jest prowadzenie zajęć dydaktycznych dla studentów obu Wydziałów Lekarskich, studentów anglojęzycznych i studentów Wydziału Nauki o Zdrowiu. Rocznie przeprowadza się tutaj około 1000 godzin wykładów, seminariów i ćwiczeń.

W 2006 r. Władze Akademii Medycznej w Warszawie zarejestrowały Studenckie Koło Naukowe działające przy Klinice. Opiekunem Koła jest dr Grzegorz Suwalski. Niespełna pół roku po rozpoczęciu naukowej działalności studentów wyłączone zostały pierwsze prace (VIII Warszawskie Dni Farmakoterapii Kardiologicznej).

Klinika Kardiochirurgii Akademii Medycznej w Warszawie rokrocznie prowadzi obowiązkowe kursy w ramach specjalizacji z kardiochirurgii i kardiologii – *Chirurgiczne leczenie zaburzeń rytmu serca* oraz *Onkologia w kardiochirurgii*.

Tradycja

Przekazywanie z pokolenia na pokolenie wiedzy o leczeniu jest fundamentem medycyny. Dlatego także kardiochirurgia – choć jest młodą dziedziną – funkcjonuje i rozwija się dzięki tradycji szkoły swych twórców. Jak podano na początku rozdziału, źródłem tej szkoły jest osoba prof. dr hab. n. med. Waclawa Sitkowskiego – niekwestionowanego nestora polskiej kardiochirurgii. To właśnie prof. Sitkowski w 1980 r. stworzył i został Kierownikiem II Kliniki Kardiochirurgii Instytutu Kardiologii w Warszawie. Przy jego boku pracował obecny Kierownik Kliniki Kardiochirurgii Akademii Medycznej w Warszawie – prof. dr hab. n. med. Kazimierz B. Suwalski. W 1994 r., po odejściu prof. Sitkowskiego na emeryturę, został Kierownikiem II Kliniki Kardiochirurgii Instytutu Kardiologii. I właśnie w tym czasie zawiązała

się bardzo owocna współpraca prof. Suwalskiego z Akademią Medyczną w Warszawie, która nie dysponowała jeszcze ośrodkiem kardiologii dorosłych. Dlatego też wszyscy pacjenci kwalifikowani do leczenia operacyjnego w Klinice Kardiologii Akademii Medycznej kierowanej przez prof. dr hab. n. med. T. Kraskę, a następnie przez prof. dr hab. n. med. G. Opolskiego, leczeni byli przez zespół prof. Suwalskiego. Jednocześnie rozwinęła się współpraca dydaktyczna w zakresie nauczania kardiologii studentów AM, którą ze strony Uczelni koordynował prof. dr hab. n. med. J. Polański.

Niezwykle ważne dla obustronnej współpracy było rozpoczęcie w II Klinice Kardiologii Instytutu Kardiologii razem z zespołem prof. dr hab. n. med. M. Ząbka z Kliniki Neurochirurgii Akademii Medycznej programu jednoczasowych operacji kardiologicznych i neurochirurgicznych przeprowadzanych w głębokiej hipotermii. Za te pierwsze w Polsce i Europie operacje oba zespoły zostały nagrodzone przez Ministra Zdrowia.

Przy tak silnych fundamentach kontynuowanie tradycji kardiologicznej szkoły prof. Wacława Sitkowskiego na Akademii Medycznej w Warszawie jest naturalne.